

Satotasojen merkitys viljantuotannon kannattavuuteen

Nykyisellään viljantuotanto ei lyö leiville keskisatoja tuottamalla. Satojen pitäisi olla noin 5 000 kiloa hehtaarilta, jotta viljantuotanto näillä hinta- ja kustannussuhteilla saadaan kannattavaksi. Se tarkoittaa runsaan 1 000 kilon parannusta valtakunnan keskisatoihin hehtaaria kohden. Miten tämä onnistuu?

Viljan hintakehitys on viimeisen kahden – kolmen vuoden ajan ollut laskusuuntainen, kun taas viljelyn kustannukset ovat pysyneet korkealla tasolla. Jotta tuotanto saadaan kannattavaksi näillä hintasuhteilla, on satotasojen noustava, sadon markkinointiin ja hintaseurantaan panostettava sekä tuotantokustannusten oltava hallinnassa. Viljan viljelyssä tulisi samalla käytetyllä panosten määrällä tavoitella entistä korkeampia satoja, jotta nousevat kustannukset eivät syö tulosta. ProAgrian viljelyn kehittämisryhmien tulosten mukaan

hyvä sato on poikkeuksetta ollut yhteydessä tuotannon parempaan taloudelliseen tulokseen vuosi toisensa jälkeen ja eri viljelykasveilla.

Satotasojen on noustava

Kun puhutaan satotasojen nostosta, puhutaan samalla viljelyvarmuuden parantamisesta. Viljelyvarmuutta kuvastaa viljelyssä onnistuminen ja hyviin satoihin pääseminen eri vuosina ja erilaisissa olosuhteissa. Käytännössä on kysymys siitä, miten realisoidaan mahdollisimman suuri osa siitä

Vieraskynä
Sari Peltonen

satopotentialista, mikä meillä on tarjolla kylvöhetkestä lähtien.

Kun olemme satokäyrän alkupäässä, panoksia lisäämällä saadaan vastetta helposti. Silloin on usein kyse perusasioiden kuntoon saattamisesta: maan rakenne, ojitus ja kalkitus. Lisäksi ”helppoina” keinoina ovat viljelyn keskittäminen hyväkuntoisille peltolohkoille ja uusien, satoisien lajikkeiden ottaminen viljelyyn.

Mutta kuinka pitkälle hyvää satoa kannattaa tavoitella? Taloustieteilijät sanovat, että biologisen optimin tavoittelu on miele-

kästä vain silloin, kun käytetyt panokset ovat ilmaisia. Taloudellisesti mielekäs tuotanto asettuu tuotantofunktion S-käyrällä (Kuva 1) alueelle ennen biologista optimia, jossa tuotantopanosten käytöllä saadaan vielä vastetta, mutta missä sen toteutuminen jo hidastuu tai vaikeutuu. Tällä alueella korostuu viljelyn ammattitaito. Satotasojen nostoon ei enää riitä pelkästään maan pH-tilan tai ojituksen kuntoon saattaminen, vaan on haettava ratkaisuja toimenpiteiden ja tuotantopanosten käytön tarpeenmukaisuudesta ja oikea-aikaisuudesta. Kun panokset kohdistetaan juuri kasvin kriittiseen kehitysvaiheeseen, saadaan syntymään satovastetta.

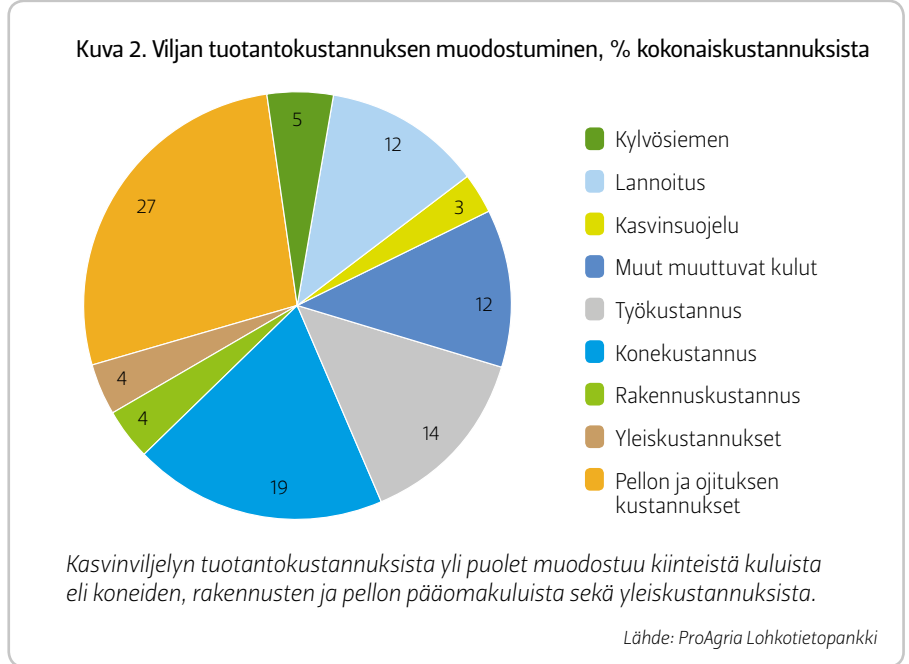
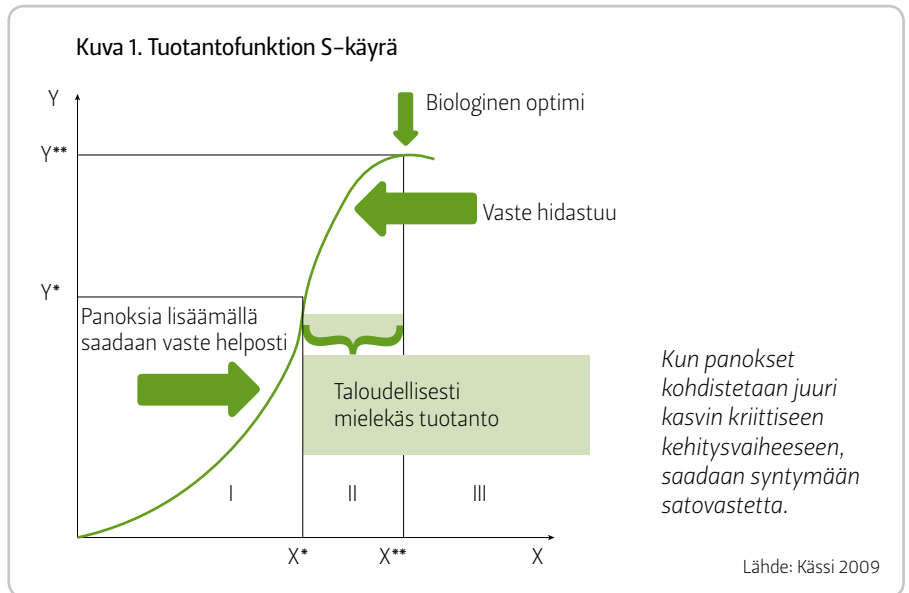
Viljaa ei kannata tuottaa väkisin

Entä sitten ne lohkot, joilla sato jää usein vuosina alle tavoitellun panostuksista huolimatta? Tällöin kannattaa hyödyntää tukijärjestelmän mahdollisuudet vaihtoehtojen tai väli vuoden hakemiseen viljalle, pellon käytön monipuolistamiseen tai maan kunnostamiseen. Kolmen tonnin viljasaatton verrattuna luonnonhoitopeltonurmi on kannattavampi vaihtoehto ja samalla voidaan väli vuodet hyödyntää maan kunnostukseen. Varjoisat, metsän reunustamat pienet lohkot kannattaa suunnata riistapelloiksi.

Pelkkiin kevätilviljoihin pohjautuva viljelystrategia sisältää tämän hetken markkina-tilanteessa paljon riskejä. Viljelyn monipuolistamisella tasataan sato- ja hintariskejä, kun viljelykierrossa on kevätilviljojen lisäksi syysmuotoisia kasveja sekä öljy- ja palkkasveja. Öljy- ja palkkasvien kannattavuus on nykyisillä sato- ja hintatasoilla selvästi viljoja parempi. Öljy- ja palkkasvit eivät aina edellytä täydellistä onnistumista vaan jo keskimääräiselläkin sadolla voidaan tehdä kohtalaisen hyvää taloudellista tulosta. Tämän lisäksi saadaan hyviä esikasvivaikutuksia ja maan rakenne kohenee, vastataan valkuaiskasvien alituotantotilanteeseen ja tasapainotetaan kotimaan viljamarkkinatilannetta.

Viljatilatalous hallintaan

Markkinahintojen ja tuotantopanosten hintojen vaihdellessa ja maataloustukiin sekä niiden maksuaikatauluihin tulleiden muutosten takia on tärkeää varmistaa, että viljatilatalous on hallinnassa. Omien tuotantokustannusten tiedostaminen ja laskenta luovat hyvän pohjan viljelyn erilaisiin päätöksentekotarpeisiin tuotannon kannattavuuden parantamiseksi. ProAgrian viljelyn kehittämissyöryhmien tulosten mukaan parhaan neljänneksen tuloksen taustalla vaikuttavat keskiarvosatoja paremman sadon määrän lisäksi muita pienemmät kiinteät kustannuk-

set. Jos tuotantokustannukset ovat korkeat eikä niiden alentamiseen ole mahdollisuuksia, tarvitaan lisää kiloja jakamaan kustannuksia. Satotasojen on siis nouseva, jos halutaan säilyttää nykyinen kustannustaso. Jos satotasojen nosto ei onnistu, on katse suunnattava tuotantokustannusten karsimiseen tavalla tai toisella.

Kasvinviljelyn tuotantokustannuksista yli puolet muodostuu kiinteistä kuluista eli koneiden, rakennusten ja pellon pääomakuluista sekä yleiskustannuksista (Kuva 2). Tämän takia on syytä erityisesti tarkastella tilan kiinteiden kustannusten tasoa. Viljelypinta-alaan nähden liian suuri konekapasiteetti heikentää merkittävästi kannattavuutta, jos koneita ei pystytä käyttämään oman tilan viljelyn lisäksi muuhun käyttöön, esimerkiksi koneurakointiin, tai ei ole mahdollista hyödyntää tilojen välistä yhteistyötä. Konekapasiteetin oikea mitoitus on yksi tärkeimmistä tekijöistä kannattavaan tulokseen pääsemiseksi.

Sari Peltonen
ProAgria Keskusten Liitto

Kirjoittaja toimii ProAgriassa palveluryhmäpäällikkönä kasvintuotannon kehittämisen parissa, pääalueina viljantuotanto ja sen kannattavuus sekä maatalouden ympäristöasiat. Lisäksi hän koordinoi kasvintuotannon valtakunnallista asiantuntijapalveluiden kehitystä.